

RAADPLEGING

VAN 14 JUNI 2010

**I.V.M. EEN ADDENDUM INZAKE SPRAAKCONNECTIVITEIT AAN
HET ONTWERPBESLUIT M.B.T. MARKT 1**

Werkwijze voor de raadpleging

Antwoordtermijn: tot en met 9 juli 2010

Te vermelden: Addendum bij de analyse van markt 1/07

Elektronisch antwoordadres: smp@bipt.be

Postadres: Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie

Ellipse Building C

Koning Albert II-laan 35

1030 Brussel

Fax: 02 226 88 41

Contactpersoon: Eduard Verbeke, adviseur (02 226 89 03)

Deze raadpleging vindt plaats overeenkomstig artikel 140 van de wet van 13 juni 2005

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
2	Context.....	4
3	Afdeling 2.1.1.1.1. – toegang via PSTN.....	5
4	Afdeling 4.5: toevoeging van nieuwe verplichtingen.....	7
4.5	Wholesaleverplichtingen in verband met spraakconnectiviteit.....	7
4.5.1	<i>Verantwoording van de keuze om spraakconnectiviteit op te leggen.....</i>	<i>7</i>
4.5.1	<i>Verrichtingen inzake interconnectie en toegang (spraaktoegang) (1a).....</i>	<i>9</i>
4.5.1.1	Algemene opmerkingen in verband met deze verplichting	9
4.5.1.2	Te goeder trouw onderhandelen bij aanvragen voor spraakconnectiviteit	14
4.5.1.3	Een aanbod doen voor collocatie of andere vormen van gedeeld gebruik van faciliteiten voor spraakconnectiviteit	15
4.5.1.4	Reeds verleende toegang en/of interconnectie ten behoeve van spraakconnectiviteit niet intrekken	15
4.5.2	<i>Non-discriminatie ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a).....</i>	<i>17</i>
4.5.2.1	Beschrijving van de verplichting.....	17
4.5.2.2	Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting	19
4.5.3	<i>Transparantie ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a).....</i>	<i>20</i>
4.5.3.1	Verplichting tot het publiceren van een referentieofferte.....	20
4.5.3.2	Verplichting tot het publiceren van KPI's	25
4.5.3.3	Transparantieverplichting ten aanzien van de evolutie van het Belgacom-netwerk.....	29
4.5.3.4	Transparantieverplichting ten aanzien van de planning van de ontwikkeling van de offerte met betrekking tot spraakconnectiviteit	30
4.5.4	<i>Gescheiden boekhouding ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a).....</i>	<i>31</i>
4.5.4.1	Beschrijving van de verplichting.....	31
4.5.4.2	Verantwoording en evenredigheid van de verplichting	32
4.5.5	<i>Prijscontrole en kostentoerekening ten behoeve van en spraakconnectiviteit.....</i>	<i>32</i>
4.5.5.1	Beschrijving van de verplichting.....	32
4.5.5.2	Verantwoording en evenredigheid van de verplichting	33
5	Handtekeningen van de Raad.....	34

1 INLEIDING

- 1 Dit raadplegingsdocument handelt over een nieuwe maatregel die het BIPT voorstelt om marktproblemen op de toegangsmarkt te verhelpen. Dit raadplegingsdocument, opgesteld ten behoeve van de nationale raadpleging en de adviesaanvraag aan de Raad voor de Mededinging, vult het ontwerpbesluit inzake de analyse van markt 1(07) aan, dat reeds van 9 april tot 8 mei 2009 voor raadpleging werd voorgelegd aan de sector¹ en tevens de Raad voor de Mededinging (26 oktober 2009).
- 2 Hoofdstuk 1 gaat over de aanleiding waarom en de context waarin dit raadplegingsdocument tot stand is gekomen. In hoofdstuk 2 wordt een technische beschrijving gegeven van de voorgestelde toegangsvorm. Hoofdstuk 3 bevat de onderdelen die moeten worden toegevoegd aan het hoofdstuk in het ontwerpbesluit met betrekking tot de voorgestelde verplichtingen die opgelegd moeten worden aan de SMP-onderneming. De tekst in de hoofdstukken 2 en 3 worden integraal verwerkt in het marktanalysebesluit dat aan de Europese Commissie zal worden genotificeerd.

2 CONTEXT

- 3 Belgacom heeft reeds in 2008² aangekondigd dat zijn klassieke telefoonschakelaars zouden worden gedeclasseerd tijdens de periode half 2011 en eind 2015. Belgacom had echter nog niet de technische architectuur gedefinieerd die in de plaats daarvan zou komen. Deze informatie heeft Belgacom verstrekt tijdens een infovergadering met betrekking tot de sluiting van LEX 02 EUR³ op 30/11/2009 waaraan het BIPT en de sector deelnamen, d.i. na de raadpleging van de sector in verband met de hierboven vermelde ontwerpanalyse van markt 1 (2007). Aangezien de migratie van de huidige architectuur (ISDN/PSTN) naar de nieuwe architectuur (VoIP vanuit de LEX'en of de KVD's) medio 2011 zal beginnen, namelijk binnen het tijdsbestek dat door dit ontwerpbesluit wordt geanalyseerd, acht het Instituut het absoluut noodzakelijk om zijn marktanalyse aan te passen om met deze zeer belangrijke ontwikkeling rekening te houden.
- 4 Gelet op het feit dat deze toevoeging geen gevolg is van de raadplegingen die reeds verricht zijn in het kader van de ontwerpanalyse van markt 1(07), houdt het Instituut

¹ Zie BIPT-website – Telecom – Marktanalyses – Cluster Toegang – Openbare Raadpleging: Openbare raadpleging van 9 april 2009 met betrekking tot de analyse van markt 1(07) (tweede ronde)

² Zie bladzijde 4 van het Addendum van 12 november 2008 bij het marktanalysebesluit van 10 januari 2008 (BIPT-website – Telecom – Marktanalyses – Cluster Toegang).

³ LEX 02 EUR is de LEX in de Brusselse Europese wijk die gesloten zal worden per 1 januari 2013 (aangekondigd in een brief van Belgacom aan een aantal netwerkexploitanten).

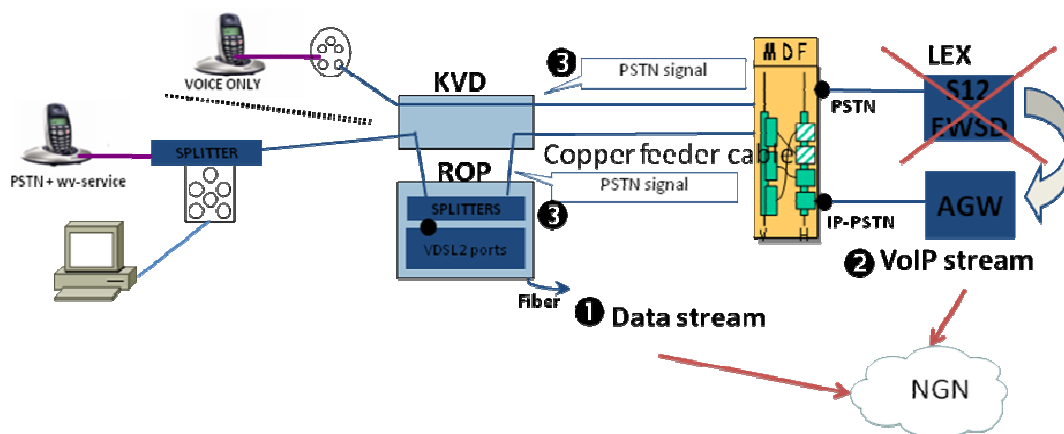
een aanvullende raadpleging van de sector over het deel van de analyse die betrekking heeft op de nieuwe architectuur van de PSTN-dienst.

3 AFDELING 2.1.1.1.1. – TOEGANG VIA PSTN

De volgende tekst wordt toegevoegd aan afdeling 2.1.1.1.1 – Toegang via PSTN

173 Zoals hierboven vermeld, heeft Belgacom na afloop van de procedure van raadpleging van de sector – tijdens een infovergadering op 30/11/2009⁴ over de sluiting van LEX 02 EUR – laten weten dat het geopteerd had voor een nieuwe technische architectuur van zijn netwerk. Belgacom zal immers de klassieke telefoonschakelaars vervangen door apparatuur voor breedbandtoegang (DSLAM's) uitgerust met POTS-kaarten (analoge telefoonkaarten zoals diegene die worden gebruikt in de klassieke telefooncentrales). Het heeft daardoor geopteerd voor een technische oplossing die het “2 ports” heeft genoemd, namelijk de aansluiting van de eindgebruiker op een POTS-poort⁵ voor de telefonie en op een tweede xDSL-poort voor breedband. Deze oplossing bestaat uit de installatie in het netwerk van een xDSL-poort en een tweede PSTN-poort op Access Gateways⁶ (AGW).

174 Er kunnen zich twee situaties voordoen volgens de onderstaande schema's: die AGW's kunnen worden geplaatst in de LEX'en (figuur 3.12) of in de straatverdeelkasten (figuur 3.13):

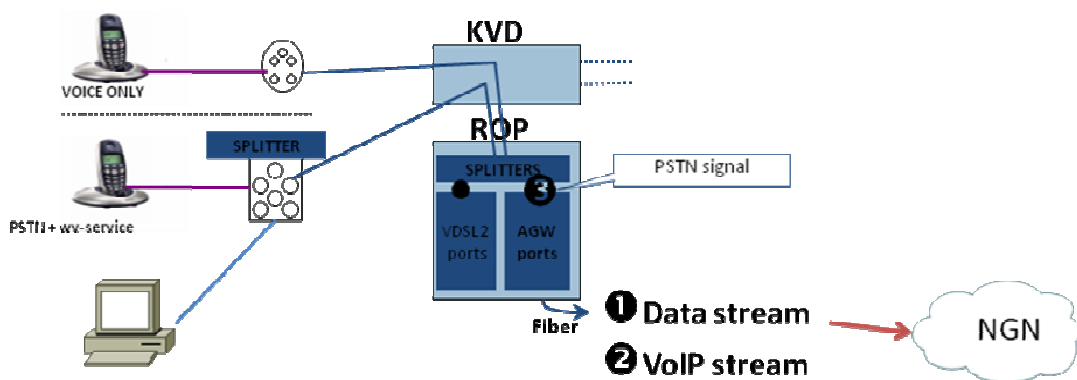
Figuur 3.12: nieuwe architectuur voor de dienst voor toegang tot het openbare telefoonnetwerk

⁴ OLO Workshop on Building Outphasing, 30 November 2009. Presentatie beschikbaar op Belgacom-website: www.belgacomwholesale.be/wholesale/en/jsp/dynamic/product.jsp?dcrName=nws_network_evolution

⁵ Een poort is een aansluiting op een elektronisch toestel, in dit geval een DSLAM.

⁶ Een knooppunt in een IP-netwerk dat toegang geeft tot een ander netwerk.

174.1 De eerste betreft de LEX'en die behouden blijven waarin de spraakschakelaars worden vervangen door een DSLAM genaamd “access gateway (AGW)” voorzien van PSTN-interfaces en die de conversie uitvoert in Voice over IP-telefonie. Vóór deze transformatie ondersteunde het IP-netwerk van Belgacom geen spraaktelefonie (behalve het product I-talk van Belgacom). Het PSTN-signaal (❸) wordt doorgeleid naar de Main Distribution Frame in de LEX en daar via de AGW omgezet in een VoIP stream (❷) die naar het NGN gaat.

Figuur 3.13: nieuwe architectuur voor de dienst voor toegang tot het openbare telefoonnetwerk in geval van sluiting van de LEX

174.2 De tweede situatie betreft de LEX'en die afgeschaft zullen worden. De spraakschakelaars worden vervangen door dezelfde “access gateways (AGW)”-DSLAM's die zich in de ROP's zullen bevinden, waarin de VDSL2-DSLAM's ondergebracht zijn waarin data- en spraakverkeer geaggregeerd zullen worden. Het PSTN-signaal (❸) wordt via het Remote Optical Platform direct doorgeleid naar het NGN, net zoals dat het geval is met de data stream (❶).

175 Belgacom heeft voor de hierboven beschreven techniek gekozen opdat er geen enkele ingreep is bij de eindgebruiker, voor wie deze evolutie het gebruik van zijn telefoonlijn in geen enkel opzicht zal veranderen. De technische ingrepen zijn beperkt tot de netwerkinstallaties van Belgacom en zullen voor de eindgebruiker transparant zijn, met uitzondering van de noodzakelijke onderbreking om deze over te zetten van de schakelaar naar de access gateway. Het gaat dus niet om het aanbod van een nieuwe dienst waarbij de eindgebruiker zich de vraag zou moeten stellen of deze dienst wel degelijk aan zijn vraag voldoet, maar om een technische upgrade van

een infrastructuur om dezelfde dienst te blijven aanbieden. Er hoeft dus geen substitueerbaarheidsanalyse te worden gemaakt aangezien er geen twee aparte diensten zijn.

4 AFDELING 4.5: TOEVOEGING VAN NIEUWE VERPLICHTINGEN

De volgende tekst wordt toegevoegd aan hoofdstuk 4 achter afdeling 4.4

4.5 WHOLESALEVERPLICHTINGEN IN VERBAND MET SPRAAKCONNECTIVITEIT

176 Breedbandtoegang biedt toegangoperatoren de mogelijkheid om eindgebruikers internettoegang aan te bieden door het omleiden naar hun netwerk van het hogere frequentiegedeelte van het signaal dat over de aansluitingslijn loopt. Op dezelfde wijze biedt de dienst die in dit document “spraakconnectiviteit” wordt genoemd, de mogelijkheid om eindgebruikers spraakdiensten aan te bieden door het lagere frequentiegedeelte van het signaal op de aansluitingslijn om te leiden naar hun netwerk. Zij krijgen dus toegang tot de in de figuren 3.12 en 3.13 hierboven beschreven VoIP-stream (②). Het aanbod Ethernettransport houdt het gebruik in van een virtuele “bridge” die de mogelijkheid biedt om de soortgelijke VLAN’s te aggregeren; de OLO kan deze functie dus gebruiken om de VoIP-stream van het nieuwe aanbod samen te voegen met zijn spraakverkeer dat gegenereerd wordt door de modems-routers van zijn “double play”-dienst (architectuur van het type “enige poort”).

4.5.1 Verantwoording van de keuze om spraakconnectiviteit op te leggen

177 Spraakconnectiviteit is naast VoB (Voice over Broadband, zie afdeling 2.1.1.1.3 van het ontwerpbesluit) een maatregel die het mogelijk maakt dat netwerkexploitanten zonder een fijnvertakt toegangsnetwerk toch de mogelijkheid hebben om te opereren op de toegangsmarkt doordat zij toegang krijgen tot het lagere frequentiegedeelte van het signaal op de aansluitingslijn van een eindgebruiker.

178 Tegelijk wordt door deze maatregel ook de markt voor telefoniediensten ontsloten, aangezien de betreffende alternatieve netwerkexploitanten door de spraakconnectiviteit ook niet alleen toegang maar ook telefoondiensten kunnen aanbieden. Die mogelijkheid wordt ook geboden door CS/CPS, maar dan behoudt de klant van de alternatieve operator nog altijd een band met de gevestigde exploitant, een probleem dat weliswaar door WLR (Wholesale Line Rental, ook “doorverkoop

van abonnement” genoemd in het besluit van 19 juni 2006) verholpen zou worden maar door de implementatieproblemen en afschaffing van WLR overleind gebleven is.

- 179 VoB biedt dezelfde mogelijkheden maar is allicht alleen efficiënt als de klant naast een toegang tot telefonie ook een toegang tot het internet afneemt⁷. Mensen die geen belangstelling hebben om internettoegang af te nemen vallen dan ook af als interessante potentiële klanten. Spraakconnectiviteit biedt die mogelijkheid wel vooropgesteld dat de prijs van deze wholesaledienst een voldoende economische ruimte laat aan de wholesaleafnemers.
- 180 Aangezien de aansluitingsproblematiek anders is op de hoogcapacitaire markt, waar de veel hogere te verwachten opbrengsten per aansluiting de investering in een aansluiting meestal verantwoorden, is het BIPT alsnog van mening dat spraakconnectiviteit als maatregel alleen opgelegd moet worden op de laagcapacitaire markt.
- 181 In de onderstaande tabel wordt vergeleken wanneer spraakconnectiviteit, VoB en CS/CPS de aangewezen oplossing zijn.

⁷ De kostprijs van een spraakaanluiting kan geraamd worden als het verschil tussen BRUO Raw Copper en BRUO shared pair aangezien die diensten tegen kostprijs aangeboden moeten worden; dat verschil bedraagt per 1 februari 2010 € 8,77 exclusief BTW. Om VoB te kunnen aanbieden aan iemand die geen abonnement meer heeft bij Belgacom moet een alternatieve operator per maand € 14,24 neertellen. Als die eindgebruiker alleen spraaktelefonie afneemt, moet de alternatieve operator kunnen concurreren met het Classic aanbod van Belgacom ad € 15,21 exclusief BTW en heeft deze dus hooguit een economische ruimte (verschil tussen retailprijs en wholesalekosten) van € 0,98, tegenover de € 6,44 die Belgacom heeft. Er is bovendien geen rekening gehouden met de verwachting dat alternatieve operatoren onder de prijs van de gevestigde exploitant werken om marktaandeel te kunnen verwerven en uit die economische ruimte bovendien nog de overige kosten betaald moeten worden, zoals eenmalige aansluitings- en activeringskosten, klantenbeheer, dubieuze-debiteurenprovisie, reclame.

<i>Gewenste dienstverlening</i>	<i>Aangewezen oplossing</i>			<i>Opmerkingen</i>
	<i>CS/CPS</i>	<i>Spraakconnectiviteit</i>	<i>VoB</i>	
telefoondiensten alleen	☒	☐	☐	Bij CS/CPS behoudt eindgebruiker band met Belgacom, aan wie hij het abonnement betaalt.
telefoondiensten en toegang tot het vaste netwerk	☐	☒	☐	Spraakconnectiviteit biedt geen breedbandtoegang (net zomin als CS/CPS).
telefoon- en datadiensten en toegang tot het vaste netwerk	☐	☐	☒	Met VoB is spraak alleen technisch mogelijk maar allicht niet efficiënt gezien de geringe economische ruimte.

Figuur 4.4: *vergelijking tussen de verschillende wholesaleverplichtingen die vanaf markt 1 kunnen worden opgelegd.*

4.5.1 Verrichtingen inzake interconnectie en toegang (spraaktoegang) (1a)

4.5.1.1 Algemene opmerkingen in verband met deze verplichting

4.5.1.1.1 Algemene beschrijving van de verplichting

182 Om de concurrentie op de markt(en) voor spraaktelefonie te vergroten kunnen eindgebruikers sinds 2000 bij een andere operator dan Belgacom terecht dankzij carrierkeuze en –voorkeuze. Dit product dwingt de alternatieve operatoren evenwel om de handelsrelatie met de eindgebruiker te delen met Belgacom, wat in hoofde van de eindgebruiker hier en daar tot verwarring leidt.

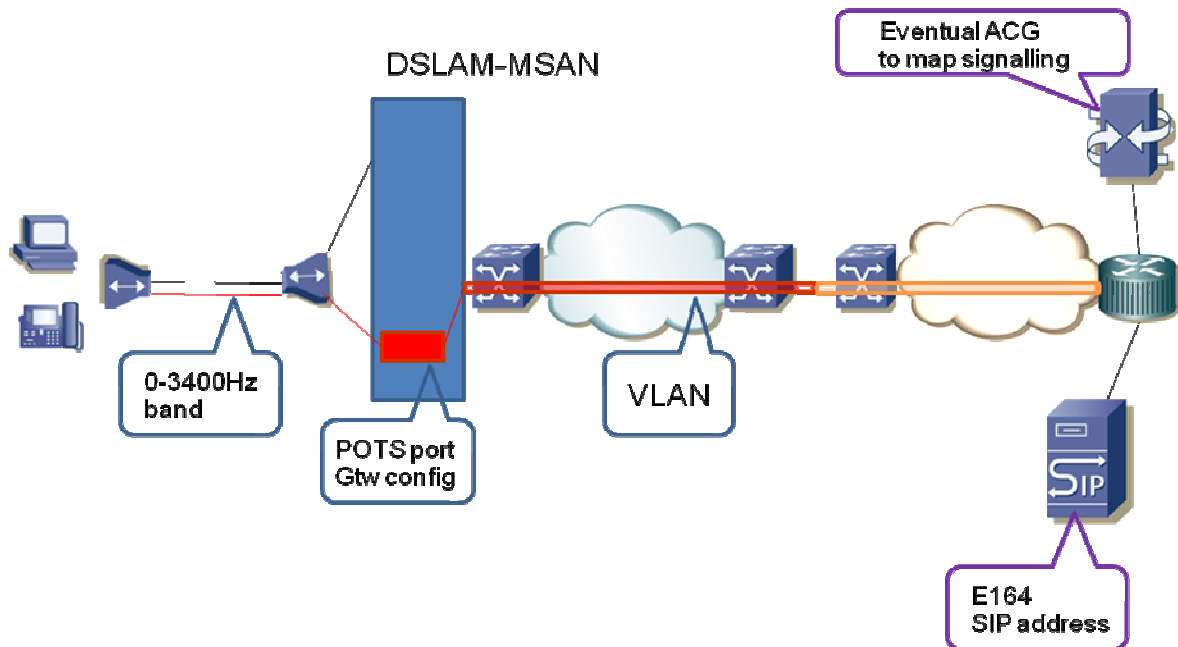
183 Het product CPS/CSC staat ook laag op de investeringsladder en er moet een nieuw product worden ontwikkeld aan de hand waarvan de alternatieve operatoren hogerop kunnen klimmen op de investeringsladder, enkel wat spraaktelefonie betreft, zoals dat mogelijk is in het geval van internettoegang. Het is technisch haalbaar om een VoIP-dienst aan te bieden op een xDSL-lijn met een snelheid van 128 Kbps (met gebruik van een Analogue Terminal Adaptor) door gebruik te maken van de wholesaleproducten BRUO of BROBA. De alternatieve operatoren hebben echter verklaard dat een dergelijke architectuur niet efficiënt was. Daarbij kan de keuze van

Belgacom om evenmin deze oplossing toe te passen als een bevestiging daarvan worden beschouwd.

- 184 In het kader van het klassieke PSTN-telefoonnetwerk is in een aantal Europese landen WLR opgelegd als antwoord op deze diagnose. Een dergelijke architectuur is mogelijk met de nieuwe POTS/NGN-architectuur maar er bestaat een andere architectuur die de alternatieve operatoren de mogelijkheid biedt om hogerop te klimmen op de investeringsladder en volledige controle uit te oefenen op de functies die aan de eindgebruikers worden aangeboden, terwijl de omvang van de diensten die Belgacom aan zijn concurrenten moet verstrekken, verkleind wordt.
- 185 Overeenkomstig zijn toegangsverplichtingen zal Belgacom een wholesaledienst voor spraakconnectiviteit moeten aanbieden waarvan de beschrijving, inclusief schema ter verduidelijking, hieronder wordt gegeven. De details en rechtvaardiging worden in de volgende paragrafen toegelicht:
- 185.1 beschikbaarstelling van een POTS-poort op de DSLAM, met inbegrip van de nodige configuratie voor de verbinding met het IMS, de SIP-server, de softswitch of andere spraakserver van de alternatieve operator;
 - 185.2 beschikbaarstelling van de bandbreedte 0-3400 Hz van het aansluitnetwerk tegen het tarief voor raw copper uit het BRUO;
 - 185.3 gebruik van het Ethernet-transport van het BROBA met mogelijkheid tot aggregatie met de VLAN's die voor het WBA en het BROBA worden gebruikt;
 - 185.4 bepaalde minimumtermijnen worden opgelegd opdat de concurrerende operatoren de tijd krijgen om de nodige ontwikkelingen in hun eigen infrastructuur door te voeren om hun retaildienst tegelijk met die van Belgacom te kunnen lanceren;
 - 185.5 een migratieprocedure die gesynchroniseerd is met de nummeroverdraagbaarheid. Anders zouden de alternatieve operatoren niet in staat zijn om hun eigen retaildienst aan te bieden, omdat er een tijdelijke en dure installatie van een tweede lijn nodig zou zijn;
 - 185.6 tijdens de vervanging van een schakelaar door de nieuwe architectuur, zullen de alternatieve operatoren een massamigratieprocedure kunnen toepassen voor alle eindgebruikers die vragen om van de CPS/CSC-dienst die zal worden afgeschaft (zie randnummer 241 hierna) over te stappen naar de

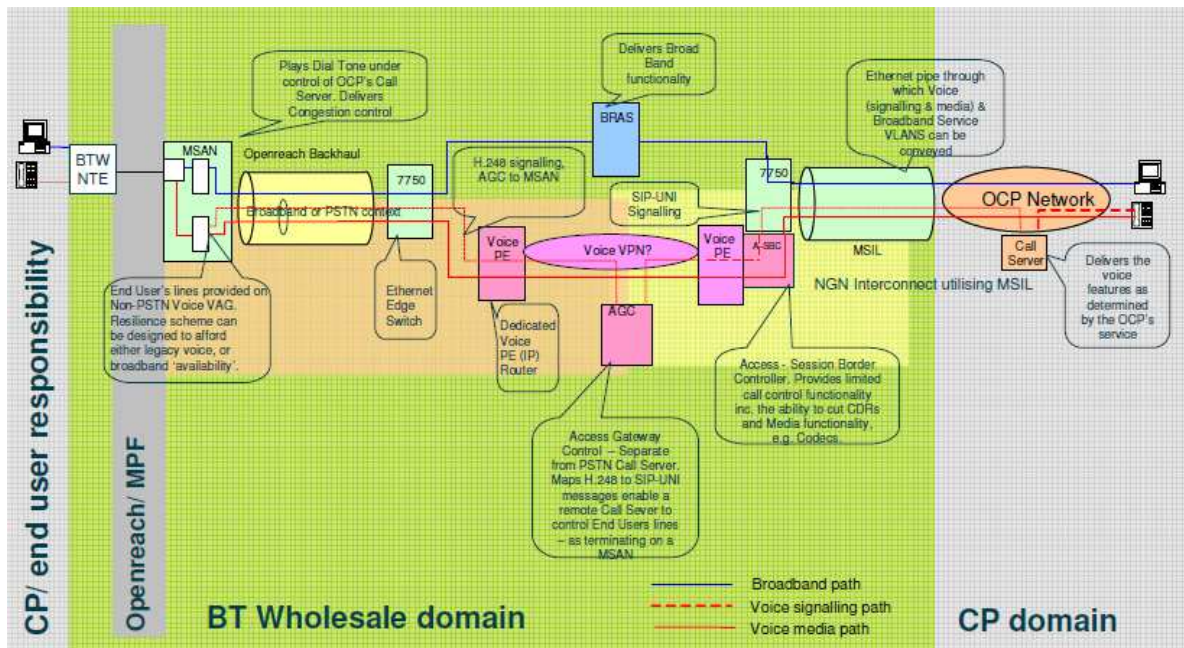
nieuwe dienst. Zonder een dergelijke procedure zou de eindgebruiker tijdelijk ongewenst opnieuw klant zijn van de telefoondienst van Belgacom;

185.7 alle operationele procedures worden in de volgende paragrafen gerechtvaardigd.

Figuur 4.5.: *architectuur van het opgelegde product*

186 BT UK wholesale heeft een product ontwikkeld met soortgelijke functies (Wholesale Voice Connect) maar dit product dringt dieper door in het netwerk van de SMP-operator:

Figuur 4.6: *architectuur van het BT-aanbod WVC (Bron: British Telecommunications plc, BT's second phase of consultation regarding introduction of new converged baseband voice & broadband product, 27-06-2007)*

187 De nieuwe architectuur van Belgacom is slechts een vervanging van de architectuur van de huidige schakelaars (zoals dat het geval was bij de overgang van analoog naar digitaal); het gaat dus niet om een opkomende dienst en er is geen gevaar op het vlak van de investering. Bijgevolg is er dus geen reden om een “incentive fee” of een risicopremie in te voeren. Die dienst moet dus kostengeoriënteerd zijn zoals bepaald is in artikel 63, derde lid:

De tarieven voor toegang die de in dit artikel bedoelde operatoren kunnen aanrekenen voor het aanbieden van de in dit artikel bedoelde functies zijn georiënteerd op de kosten.

188 Deze verplichting geldt voor de markt voor laagcapacitaire aansluitingen. Voor hoogcapacitaire aansluitingen, zal het Instituut de dupliceerbaarheid onderzoeken van het toekomstige Belgacom-aanbod, wanneer dat gedefinieerd zal zijn.

4.5.1.1.2 *Algemene rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

189 Die verplichting is gerechtvaardigd omdat de netwerkexploitant met een aanzienlijke marktmacht de concurrenten van zijn retailafdelingen, dochterbedrijven of partners de toegang zou kunnen weigeren tot bestanddelen van zijn netwerk zodat telefoondiensten op downstream retailmarkten alleen maar zouden kunnen worden

verstrekt door operatoren die over een aansluitnetwerk beschikken of die daartoe toegang hebben via ontbundeling of bitstreamtoegang, wat het aantal leveranciers van telefoondiensten drastisch zou verminderen en dus ook de keuze van de eindgebruikers.

4.5.1.1.3 *Aan derde operatoren verrichtingen toekennen inzake toegang en interconnectie voor spraakconnectiviteit*

4.5.1.1.4 *Beschrijving van de verplichting*

190 Belgacom moet overeenkomstig de artikelen 61, § 1, tweede lid, 1° en 59, § 5, tweede lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie ingaan op redelijke verzoeken om toegang en interconnectie, die een verband hebben met de diensten voor spraakconnectiviteit, zelfs wanneer de gevraagde diensten voor spraakconnectiviteit niet opgenomen zijn in het referentieaanbod. Die verplichting is nodig om derde operatoren ertoe in staat te stellen ofwel nieuwe commerciële of technologische aanbiedingen die door Belgacom werden geïntroduceerd, te reproduceren, ofwel zelf nieuwe commerciële of technologische aanbiedingen te introduceren. Het verzoek moet worden ingewilligd behalve indien het bovenmaatse technische moeilijkheden schept voor Belgacom. In voorkomend geval kan de redelijkheid van dergelijke verzoeken door het BIPT worden onderzocht, rekening houdend met de in artikel 61 § 2 vermelde criteria (zie randnummer 196) en de ontwikkeling van de mededinging op dat ogenblik.

191 Belgacom moet overeenkomstig artikel 61, § 1, zesde lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie een aanbod doen inzake collocatie of andere vormen van gedeeld gebruik van faciliteiten voor spraakconnectiviteit. Die verrichting moet worden opgenomen in een referentieaanbod.

192 Ten slotte moet Belgacom nalaten om welke technische maatregel ook te nemen die de levering van de spraakconnectiviteit zou kunnen belemmeren of verhinderen.

4.5.1.1.5 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

193 Zonder een dergelijke verplichting zouden alleen de operatoren die een eigen toegangsinfrastructuur bezitten, die moeilijk aan te leggen is op korte en middellange termijn, alle telefoondiensten kunnen leveren die door Belgacom worden aangeboden. Deze verplichting draagt zo bij tot het verruimen van het retailaanbod

voor de eindgebruikers en het introduceren van een niet vervalste noch belemmerde mededinging op de retailmarkten.

4.5.1.2 Te goeder trouw onderhandelen bij aanvragen voor spraakconnectiviteit

4.5.1.2.1 Beschrijving van de verplichting

- 194 Overeenkomstig artikel 61, § 1, tweede lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie zal Belgacom snel moeten onderhandelen over de voorwaarden voor toegang en interconnectie, en zal het aan redelijke verzoeken om toegang en interconnectie moeten beantwoorden ook al zijn de betreffende diensten niet opgenomen in het referentieaanbod. Behalve voor aanvragen in het kader van het referentieaanbod beschikt Belgacom over een termijn van vier maanden vanaf de datum van het verzoek om toegang en interconnectie, om hierover een akkoord te sluiten.
- 195 De toegang en interconnectie zullen met name worden toegestaan als de betreffende verrichting noodzakelijk is om een aanbod van de operator met een sterke machtspositie op een stroomafwaarts gelegen markt te dupliceren. Het Instituut legt er de nadruk op dat die verplichting niet noodzakelijk voor de alternatieve operatoren de verplichting met zich brengt om opnieuw te onderhandelen over de lopende interconnectiecontracten.
- 196 Belgacom mag verzoeken om toegang en interconnectie enkel weigeren op basis van objectieve criteria in verband met de technische haalbaarheid of de noodzaak om de netwerkintegriteit te waarborgen. Het Instituut kan het redelijke karakter van de aanvraag en de eventuele weigering van Belgacom beoordelen op grond van de volgende criteria, vermeld in artikel 61, § 2, van de wet betreffende de elektronische communicatie:
- 196.1 de technische en economische levensvatbaarheid van het gebruik of de installatie van concurrerende faciliteiten, in het licht van het tempo van de marktontwikkeling, rekening houdende met het type toegang;
- 196.2 de graad van haalbaarheid van de voorgestelde toegangverlening, rekening houdende met de beschikbare capaciteit;
- 196.3 de door de eigenaar van de faciliteit verrichte initiële investering, rekening houdende met de aan de investering verbonden risico's;
- 196.4 de noodzaak om op lange termijn de concurrentie in stand te houden.

4.5.1.2.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

197 Zonder die verplichting kan Belgacom ertoe geneigd zijn om het proces van levering van aanbiedingen voor spraakconnectiviteit te vertragen, gezien zijn sterke positie op de markt. De alternatieve operatoren zouden dan niet in staat zijn om op de retailmarkten voor telefoondiensten op een eerlijke wijze de concurrentie aan te gaan.

4.5.1.3 Een aanbod doen voor collocatie of andere vormen van gedeeld gebruik van faciliteiten voor spraakconnectiviteit

4.5.1.3.1 *Beschrijving van de verplichting*

198 Belgacom moet overeenkomstig artikel 61, § 1, tweede lid, 6°, van de wet betreffende de elektronische communicatie een aanbod doen inzake collocatie. Die verrichting moet worden opgenomen in een referentieaanbod.

4.5.1.3.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

199 Die verplichting is absoluut noodzakelijk om de fysieke verbinding van de elektronische-communicatienetwerken mogelijk te maken.

4.5.1.4 Reeds verleende toegang en/of interconnectie ten behoeve van spraakconnectiviteit niet intrekken

4.5.1.4.1 *Beschrijving van de verplichting*

200 Artikel 61, § 1, derde lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie schrijft voor dat het Instituut de verplichting kan opleggen om in te gaan op redelijke verzoeken om toegang tot door het Instituut bepaalde netwerkonderdelen en bijbehorende faciliteiten. Aan SMP-ondernemingen kan met name de verplichting worden opgelegd om de toegang tot faciliteiten niet in te trekken wanneer die reeds is toegestaan. Artikel 61, § 1, laatste lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt: “Het Instituut kan de voorwaarden en nadere regels inzake billijkheid, redelijkheid en termijn vaststellen voor de uitvoering van de verplichtingen die overeenkomstig dit artikel worden opgelegd.”

201 Er kunnen zich twee situaties voordoen waarin Belgacom de levering van toegang ten behoeve van spraakconnectiviteit wenst te onderbreken:

- 201.1 de afnemer komt zijn contractuele verplichtingen niet na; en
- 201.2 Belgacom past zijn netwerk zo aan dat bepaalde diensten niet meer geleverd kunnen worden.
- 202 De eerste situatie is die waarin Belgacom de levering van toegang wenst te onderbreken omdat een afnemer bepaalde bepalingen in zijn contract niet nakomt (bijvoorbeeld zijn rekeningen niet betaalt). In zo'n geval acht het BIPT het noodzakelijk om bepaalde voorwaarden op te leggen aan de uitoefening door Belgacom van zijn contractuele rechten, namelijk het volgen van een bijzondere procedure:
- 202.1 de onderbreking van de toegang moet uiterlijk 15 kalenderdagen vóór de datum waarop de onderbreking gepland is, worden voorafgegaan door een kennisgeving aan de betreffende afnemer;
- 202.2 een afschrift van deze kennisgeving moet tegelijkertijd aan het BIPT worden toegestuurd, samen met de nuttige documenten (zoals relevante uittreksels uit de contracten, correspondentie, rekeningen, netting-overzicht, ...)
- 203 De tweede situatie is die waarin Belgacom zijn netwerk zo aanpast dat bepaalde diensten niet meer beschikbaar zijn. In dat geval mag Belgacom de levering van de betrokken voor spraakconnectiviteit noodzakelijke diensten niet stopzetten zonder eerst de alternatieve operator een redelijke termijn van te voren daarvan op de hoogte te brengen en dat ook aan het BIPT te melden.

4.5.1.4.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

- 204 Ten aanzien van contractbreuk vindt het Instituut het billijk dat een SMP-onderneming zich beschermt tegen het risico van de contractbreuk door de afnemers. De verplichting om te voldoen aan verzoeken om toegang geldt immers in de mate dat die verzoeken redelijk zijn en het vragen van de levering van een toegangsdienst zonder de contractbepalingen na te komen, zoals de niet-betaling van de contractueel verschuldigde vergoedingen, kan niet als een redelijk verzoek beschouwd worden.
- 205 Het recht om zich te beschermen tegen contractbreuk mag echter de marktontwikkeling niet in de weg staan. Er kunnen zich immers situaties voordoen waarbij de onderbreking van een dienstverlening als een misbruik kan worden beschouwd met ernstige, onmiddellijke en moeilijk te herstellen schade voor de betrokken afnemers, die kans lopen massaal klanten te verliezen met alle mogelijke gevolgen van dien.

- 206 Het BIPT vindt dat het verzoek om toegang niet alleen een gerichte vraag is op het ogenblik waarop die wordt geformuleerd, maar een vraag die zich uitstrekt in de tijd. Zodra een SMP-onderneming is ingegaan op een redelijk verzoek om toegang, leidt dat ertoe dat ook de manier van stopzetting zelf redelijk moet zijn. Zonder begeleidende maatregel zouden de alternatieve operatoren kunnen worden geconfronteerd met onrechtmatige dienstonderbrekingen en zouden zij hun klanten geen voldoende dienstkwaliteit kunnen garanderen. Door deze verplichting kan een zekere stabiliteit in de markt worden bewerkstelligd en kan voor de SMP-onderneming de mogelijkheid worden beperkt om diensten stop te zetten ten nadele van spraakconnectiviteit-afnemers. De gevolgen van een onderbreking van de dienstverlening zijn te groot om een SMP-onderneming toe te staan om deze maatregel te treffen zonder inachtneming van een bijzondere procedure die een voorafgaande kennisgeving met een redelijke opzegtermijn garandeert zodat de betrokken spraakconnectiviteit-afnemer de kans heeft om zo nodig een beroep te doen op de hoven of de rechtbanken.
- 207 De duur van de opzegtermijn (15 dagen) is een redelijk compromis tussen de noodzaak om de afnemers voldoende gelegenheid te geven om te reageren en het belang van de SMP-onderneming om het risico op contractbreuk en de daaruit voortvloeiende financiële schade te beperken.
- 208 Ten aanzien van het stopzetten van een dienst door wijzigingen aan het netwerk kan er worden gesteld dat zoiets uiteraard een wijziging is van de referentieofferte en de daarmee verbonden documenten en derhalve door het BIPT gecontroleerd moet worden om na te gaan of Belgacom zijn verplichtingen nakomt, in het bijzonder die in verband met non-discriminatie, in die zin dat Belgacom de betrokken dienst evenmin nog mag leveren aan zijn afdelingen, dochterondernemingen of partners die op de downstream retailmarkt actief zijn, en de opzegtermijn voldoende groot moet zijn zodat de alternatieve afnemers, net zoals Belgacom, enerzijds kunnen investeren in alternatieve oplossingen en anderzijds geen investeringen meer plegen die door de nieuwe situatie overbodig zijn geworden.

4.5.2 Non-discriminatie ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a)

4.5.2.1 Beschrijving van de verplichting

- 209 Het non-discriminatiebeginsel biedt alternatieve operatoren de mogelijkheid om een kwaliteit van dienstverlening en tarieven aan te bieden die equivalent zijn aan die van de operator met een sterke machtspositie en garandeert bijgevolg evenwichtige concurrentievoorwaarden. Er kan gediscrimineerd worden tussen de interne

afdelingen van de SMP-onderneming en zijn externe afnemers of tussen zijn externe afnemers onderling. De discriminatie kan verschillende vormen aannemen, al of niet tarifair (toegang tot informatie, kwaliteit van de dienstverlening, lever- en reparatietijden, enz.). Het BIPT zal toezien op de naleving van het non-discriminatiebeginsel voor al die aspecten.

- 210 In analoge omstandigheden moet Belgacom op alle derde operatoren die netwerktoegang aanvragen voor spraakconnectiviteit, kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden toepassen die overeenkomen met die welke het zichzelf biedt, zodat de retailafdeling van Belgacom haar eigen klanten niet kan bevoordelen. De tarifaire en technische voorwaarden moeten aan dat principe voldoen.
- 211 De dag waarop een retailaanbod op de markt wordt gebracht, moet Belgacom zijn referentieaanbiedingen zo aangepast hebben dat ze het voor zijn concurrenten mogelijk maken om het nieuwe retailaanbod van Belgacom te dupliceren op dezelfde dag als de retaillancering van Belgacom. Deze verplichting moet de alternatieve operatoren in staat stellen om hun retaildiensten op hetzelfde moment als Belgacom op de markt te brengen.
- 212 De inlichtingen die de wholesaleafdelingen van Belgacom krijgen bij het uitvoeren van de verplichting om spraakconnectiviteit te verlenen mogen niet verstrekt worden aan de retailafdelingen (“Chinese wall”).
- 213 Wat spraakconnectiviteit betreft: het feit dat Belgacom slechts in een pril stadium van de ontwikkeling van zijn retailproduct zit, impliceert non-discriminatieverplichtingen die verbonden zijn aan de ontwikkeling van het product en van de verbonden processen:
 - 213.1 Het nieuwe aanbod zal moeten worden getest en operationeel zijn vanaf de implementatie van de nieuwe architectuur;
 - 213.2 Aangezien de processen en tools nog niet bestaan, moeten deze worden ontwikkeld om te voldoen aan de verplichting inzake gelijkwaardigheid van de input;
 - 213.3 Net als bij elke migratie zal de eindgebruiker een LoA moeten ondertekenen. Deze LoA kan dan op verzoek aan Belgacom worden verstrekt, die de migratie uitvoert, maar ook aan de verlaten operator opdat deze de geldigheid van de aanvraag kan nagaan. Belgacom zal dus deze LoA ook moeten laten

ondertekenen door elke eindgebruiker die vraagt om een alternatieve operator te verlaten om over te stappen naar de retaildienst van Belgacom;

213.4 Belgacom zal aan het Instituut en aan de sector de keuze van het soort van signalisatie en codecs moeten meedelen zodra dit beslist is – en uiterlijk 12 maanden voor de ingebruikneming – om zijn concurrenten de mogelijkheid te bieden om de nodige investeringen tijdig te kunnen doen om zich op de nieuwe dienst aan te sluiten;

213.5 Het is redelijk dat Belgacom zijn eerste tests kan verrichten zonder de complexiteit van de toegang tot de derde servers die door het wholesaleaanbod wordt vereist. Volgens het non-discriminatiebeginsel moeten de alternatieve operatoren evenwel de mogelijkheid hebben om eveneens voorbereidende tests uit te voeren. Deze laatste zullen aanvangen op de eerste van de twee datums: 3 maanden voor de lancering van de dienst of 2 maanden na het begin van de interne tests bij Belgacom;

213.6 Als de opgelegde termijnen niet compatibel zijn met de planning van de implementatie of als er vertraging wordt opgelopen in de ontwikkeling van het wholesaleaanbod, zal Belgacom de lancering van het retailaanbod dienovereenkomstig moeten uitstellen.

214 Deze verplichting geldt alleen voor de markt voor laagcapacitaire aansluitingen.

4.5.2.2 Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting

215 Non-discriminatie is altijd een basisprincipe geweest dat de door Belgacom verstrekte verrichtingen inzake toegang en interconnectie regelde. Dit principe moet worden gehandhaafd voor de spraakconnectiviteit. Anders zou Belgacom de ontwikkeling van de concurrentie ernstig kunnen belemmeren op de markten voor telefoondiensten en op de markten voor toegang tot het openbare telefoonnet. De toepassing van correctiemaatregelen, zoals de plicht tot informatieverstrekking en het toestaan van tests, *ex post* in mededingingsrecht zou niet toereikend zijn omdat de SMP-onderneming dan een “first mover advantage” zou hebben en haar concurrenten hun abonnees nooit innoverende telefoondiensten zouden kunnen aanbieden of alleen maar nadat de SMP-onderneming ze al op de markt heeft gebracht.

216 In artikel 7 van de wet betreffende de elektronische communicatie wordt gezegd: "Bij de uitvoering van de taken die krachtens deze wet aan het Instituut zijn

opgelegd, draagt het bij tot de ontwikkeling van een interne markt van elektronische-communicatienetwerken en -diensten, op de volgende wijze : [...] het zorgt ervoor dat er in vergelijkbare omstandigheden geen verschil in behandeling is van operatoren die elektronische-communicatienetwerken en -diensten aanbieden". Bovendien bepaalt artikel 58 van de wet betreffende de elektronische communicatie: "Het Instituut kan, overeenkomstig artikel 55, §§ 3 en 4/1, verplichtingen inzake niet-discriminatie opleggen". Artikel 10, § 2, van de Toegangsrichtlijn bepaalt: "Verplichtingen inzake non-discriminatie moeten er in het bijzonder voor zorgen dat de exploitant ten aanzien van andere ondernemingen die gelijkwaardige diensten aanbieden onder gelijkwaardige omstandigheden gelijkwaardige voorwaarden toepast, en aan anderen diensten en informatie aanbiedt onder dezelfde voorwaarden en van dezelfde kwaliteit als die welke hij zijn eigen diensten of diensten van zijn dochterondernemingen of partners biedt".

- 217 Een verplichting tot niet-discriminatie is gerechtvaardigd en evenredig, met name voor de spraakconnectiviteit. Het is immers van essentieel belang dat de operator met een sterke machtspositie op de markten voor toegang tot het telefoonnet op een vaste locatie aan alle alternatieve operatoren dezelfde diensten aanbiedt als die waarvan hij zelf gebruikmaakt.
- 218 Bij gebrek aan een non-discriminatiebeginsel zou de verticaal geïntegreerde operator met een sterke machtspositie in staat zijn om de ontwikkeling van de concurrentie te belemmeren door zijn concurrenten te benadelen ten opzichte van zijn eigen afdelingen⁸, onder meer wat betreft de tarieven, de termijnen, de procedures, de beschikbare inlichtingen en de kwaliteit van de dienstverlening⁹.

4.5.3 Transparantie ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a)

4.5.3.1 Verplichting tot het publiceren van een referentieofferte

4.5.3.1.1 *Beschrijving van de verplichting*

- 219 Deze verplichting geldt alleen voor de markt voor laagcapacitaire aansluitingen wat betreft spraakconnectiviteit.
- 220 Voor de verrichtingen met het oog op de spraakconnectiviteit zullen de nadere regels inzake de transparantieverplichting van toepassing zijn, zodra het koninklijk besluit van 20 april 1999 tot vaststelling van de termijnen en de algemene principes van

⁸ Zie § 85-86 van de Bekendmaking van de Europese Commissie betreffende de toepassing van de mededingingsregels op overeenkomsten inzake toegang in de telecommunicatiesector, 98/C 265/02, 22/8/98

⁹ Zie de ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the new regulatory framework

toepassing op de commerciële onderhandelingen die worden gevoerd om interconnectieovereenkomsten te sluiten en tot vaststelling van de nadere regels voor publicatie van het referentie-interconnectieaanbod en tot vaststelling van de voorwaarden die geregeld moeten worden in de interconnectieovereenkomst ingetrokken is.

- 221 Het referentieaanbod voor spraakconnectiviteit moet overeenkomstig artikel 59, § 2, van de wet betreffende de elektronische communicatie de alternatieve operatoren in staat stellen om alleen de verrichtingen te kopen die ze nodig hebben, wat inhoudt dat die aanbieding voldoende gedetailleerd en gesplitst moet zijn.
- 222 Zoals artikel 59, § 5, eerste lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie voorschrijft, moet het referentieaanbod door het BIPT worden goedgekeurd voordat het gepubliceerd wordt. Overeenkomstig artikel 59, § 4, van de wet betreffende de elektronische communicatie kan het BIPT het referentieaanbod wijzigen om de wettelijk bepaalde maatregelen op te leggen.
- 223 Belgacom moet bovendien worden verplicht om het BIPT zijn akkoorden met de alternatieve operatoren inzake toegang en interconnectie mee te delen binnen 10 dagen nadat ze ondertekend zijn. De alternatieve operatoren blijven uiteraard onderworpen aan de algemene wettelijke verplichting om het BIPT alle akkoorden in verband met toegang en interconnectie in hun geheel mee te delen (artikel 53, tweede lid van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie). Overeenkomstig artikel 57 van de wet betreffende de elektronische communicatie, gaat het BIPT na of de akkoorden inzake toegang en interconnectie overeenstemmen met de verplichtingen van Belgacom, met name inzake non-discriminatie. Het BIPT kan de wijziging opleggen van elk akkoord dat het onverenigbaar acht met de verplichtingen die uit deze bepalingen voortvloeien. De mededeling van de akkoorden inzake toegang en interconnectie is nodig om de toepassing van het non-discriminatiebeginsel te garanderen. Bij gebrek aan zo'n mededeling zou het BIPT de toepassing van het non-discriminatiebeginsel in de bilaterale akkoorden tussen de operator met een sterke machtspositie en de derde operatoren niet kunnen controleren.
- 224 Voor de toegang en de interconnectie voor spraakconnectiviteit moet de inhoud van het referentieaanbod handelen over de volgende aspecten:
- 224.1 Technische en tarifaire voorwaarden verbonden aan de netwerktoegang alsook aan de bijkomende diensten, namelijk:
- 224.1.1 Netwerkbestanddelen waartoe toegang verleend wordt

- 224.1.2 Informatie over de plaats van de fysieke aansluitpunten
- 224.1.3 Technische voorwaarden in verband met de toegang
- 224.1.4 Procedures inzake bestelling en bevoorrading, productietermijnen, testprocedures

224.2 Collocatiediensten:

- 224.2.1 Informatie over de relevante sites van de operator met een sterke machtspositie
- 224.2.2 Collocatiemogelijkheden, met inbegrip van fysieke collocatie
- 224.2.3 Kenmerken van de apparatuur die in collocatie kan worden geplaatst
- 224.2.4 Maatregelen getroffen om de veiligheid van de lokalen te waarborgen
- 224.2.5 Toegangsvoorwaarden voor het personeel van alternatieve operatoren
- 224.2.6 Veiligheidsnormen
- 224.2.7 Regels voor onderverdeling van ruimte wanneer de collocatieruimte beperkt is
- 224.2.8 Voorwaarden waaronder begunstigde sites kunnen inspecteren waar fysieke collocatie mogelijk is of waar collocatie is geweigerd
- 224.2.9 Procedures en termijnen voor de uitvoering.

224.3 Leveringsvoorwaarden

- 224.3.1 Termijn waarbinnen wordt gereageerd op verzoeken om diensten en faciliteiten, overeenkomsten inzake het niveau van de dienstverlening, procedures om gebreken te verhelpen en om terug te keren naar het gangbare niveau van dienstverlening en parameters voor de kwaliteit van de dienstverlening
- 224.3.2 Waarborgen inzake dienstkwaliteit, in voorkomend geval met inbegrip van vergoeding voor te late levering
- 224.3.3 Tarieven of tarifieringsvoorwaarden voor elk van de bovengenoemde diensten, functies en faciliteiten.

225 In het algemeen en onverminderd de wettelijke bepalingen inzake de bescherming van zakengeheimen, moet Belgacom de andere netwerkexploitanten alle informatie en specificaties verstrekken die nodig zijn om de interconnectie tot stand te brengen.

Tenzij het Instituut een afwijking hierop toestaat moet die informatie ook de aanpassingen omvatten die Belgacom voornemens is aan te brengen binnen de twaalf daaropvolgende maanden. Dat principe brengt specifiek het volgende mee:

- 225.1 Onverminderd de bepalingen in zijn referentieofferte met betrekking tot de aankondiging van wijzigingen met een belangrijke operationele impact (zie hoofdstuk 13 van het BRIO), moet Belgacom de alternatieve operatoren op zijn minst drie maanden van te voren de aanpassingen aan zijn IT-systemen bekend maken en in een testfase van één maand voorzien als die aanpassingen een ingreep aan de kant van de alternatieve operatoren vereisen.
- 225.2 Artikel 108, § 2 van de wet van 13 juni 2005 schrijft voor: “Onverminderd de toepassing van hoofdstuk V, Afdeling 2 van de wet van 14 juni 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument, hebben de abonnees het recht om bij kennisgeving van voorgestelde wijzigingen in de contractuele voorwaarden het contract zonder boete op te zeggen. De abonnees worden tijdig en ten minste één maand vooraf naar behoren individueel ter kennis gesteld van dergelijke wijzigingen en worden tegelijkertijd op de hoogte gesteld van hun recht om zonder boete het contract op te zeggen uiterlijk de laatste dag van de maand die volgt op de inwerkingtreding van de wijzigingen indien zij de nieuwe voorwaarden niet aanvaarden.” Om de alternatieve operatoren in staat te stellen aan die bepaling te voldoen ten opzichte van hun eigen retailklanten, moet Belgacom 2 maanden van te voren de wijzigingen aan zijn “service plans” aankondigen zodat de alternatieve operatoren de kans hebben hun retailklanten tijdig op de hoogte te brengen van de wijzigingen in de contractuele voorwaarden die zij naar aanleiding daarvan hebben moeten aanbrenge.
- 226 Het Instituut kan Belgacom opdragen de referentieofferte te wijzigen als uit de permanente controle die het Instituut uitoefent blijkt dat zo’n wijziging nodig is om rekening te houden met veranderingen in de aanbiedingen van Belgacom en met het oog op het garanderen van een daadwerkelijke mededinging.
- 227 Ook Belgacom of een begunstigde kan het initiatief nemen om de referentieofferte te wijzigen. Ingevolge artikel 59 § 5, eerste lid, mogen de voorgestelde wijzigingen alleen na akkoord van het BIPT in de referentieofferte aangebracht worden.

228 Bij elke inlichting en precisering die Belgacom aan de operatoren verstrekt met het oog op het sluiten of wijzigen van een overeenkomst, moeten in voorkomend geval ook de wijzigingen worden vermeld die het bedrijf zich voorneemt binnen de volgende twaalf maanden eraan te zullen aanbrenge.

4.5.3.1.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

229 Op grond van het transparantiebeginsel krijgen de alternatieve operatoren een begrip van de technische architectuur en de economische en tarifaire voorwaarden van de wholesaleaanbiedingen van Belgacom. Dat principe vergemakkelijkt ook de onderhandelingen over akkoorden inzake toegang en interconnectie omdat die kunnen worden gebaseerd op voorwaarden die voor alle partijen bekend zijn, hetgeen de asymmetrie van de informatieverstrekking vermindert die kan bestaan tussen Belgacom, de gevestigde exploitant, en de overige operatoren. Bovendien kan aan de hand daarvan de naleving van de overige verplichtingen worden nagegaan, met name de verplichting tot non-discriminatie.

230 Een referentieaanbod voor interconnectie moet een snelle, doeltreffende en niet-discriminerende interconnectie mogelijk maken en voorkomen dat de onderhandelingen daarover te lang duren en weinig resultaat opleveren. Dankzij het referentieaanbod kan het BIPT ook de naleving van de tariefverbintenissen van de operator met een sterke machtspositie nagaan. De concurrentievoorwaarden op de markt zijn niet in die mate ontwikkeld dat het mogelijk is een referentieaanbod van Belgacom, één van de grondslagen van het voormalige regelgevingskader, achterwege te laten.

231 Overeenkomstig artikel 59, § 2 en § 3, van de wet betreffende de elektronische communicatie¹⁰, is het wenselijk om de verplichting tot publicatie van een referentieaanbod met betrekking tot de spraakconnectiviteit in te stellen. Die verplichting is nodig voor de ontwikkeling van de concurrentie op de markt voor toegang tot het vaste openbare telefoonnet op een vaste locatie, die momenteel ontoereikend is. Overigens kon de publicatie van soortgelijke referentieaanbiedingen in het verleden op bevredigende wijze door Belgacom worden beheerd en vormt die dus geen onevenredige verplichting.

¹⁰ Artikel 59, § 3, van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt: "Onverminderd § 1 kan het Instituut de operatoren, die een verplichting hebben uit hoofde van artikel 61, § 1, lid 2, 1°, de verplichting opleggen om een referentieaanbod, zoals omschreven in § 2, te publiceren inzake interconnectie, volledig ontbundelde of gedeelde toegang tot het aansluitnetwerk of het partiële aansluitnetwerk, toegang tot een binair debiet, of een andere vorm van toegang, al naargelang van het type van toegang dat door de betreffende operator moet worden toegestaan". § 2." Wanneer voor een exploitant verplichtingen inzake non-discriminatie gelden, kan het Instituut van die exploitant eisen dat hij een referentieofferte publiceert die voldoende gespecificeerd is om te garanderen dat de ondernemingen niet behoeven te betalen voor faciliteiten die voor de gewenste dienst niet nodig zijn. Daarin wordt een beschrijving gegeven van de betrokken offertes, uitgesplitst in diverse elementen naar gelang van de marktbehoeften, en van de daaraan verbonden eisen en voorwaarden, met inbegrip van de tarieven".

4.5.3.2 Verplichting tot het publiceren van KPI's

4.5.3.2.1 Beschrijving van de verplichting

- 232 Het Instituut kan overeenkomstig artikel 59, § 1, eerste lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie de inlichtingen bepalen die de operator met een sterke machtspositie moet publiceren krachtens de transparantieplichtingen. Dat impliceert de publicatie van indicatoren over de kwaliteit van de dienst (*KPI* of *key performance indicators*, waarvan het verplicht stellen wordt besproken in de delen 5.2.4.5 en 5.2.5.4 van het document « Revised Remedies in the ECNS regulatory framework¹¹ »)
- 233 Het Instituut besluit dan ook om de KPI's opgelegd in het besluit van 27 februari 2008, te handhaven en dat geldt ook voor de periodiciteit waarmee die indicatoren moeten worden gepubliceerd, namelijk op kwartaalbasis, en de termijn, namelijk binnen een maand na het einde van het betreffende kwartaal. Het Instituut is van mening dat de periodiciteit en de termijn van een maand redelijk zijn om statistisch relevante gegevens te verzamelen, te controleren en te publiceren. De KPI's moeten gepubliceerd worden op een voor iedereen toegankelijk onderdeel van Belgacom's website.
- 234 De KPI's met betrekking tot de spraakconnectiviteit zullen later en in overleg met Belgacom vastgesteld worden zodat ze bruikbaar zijn om de prestaties op zowel wholesale- als retailniveau te meten.

4.5.3.2.2 Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting

- 235 De ERG, de European Regulators Group, heeft de beste manieren onderzocht om te zorgen voor transparantie en de verificatie van de non-discriminatie en geoordeeld dat de publicatie van indicatoren inzake dienstkwaliteit (KPI of key performance indicators) een gepast hulpmiddel kon zijn.
- 236 In sectie 5.2.4.5 van de "Remedies paper" van 2006¹² schrijft de ERG het volgende over het nut van KPI's:

"There are various possibilities to put competitors at a disadvantage by means of quality discrimination. The only way to address the strategic variable quality' seems to be an obligation of non-discrimination according to Art 10 AD. Art 10 AD '... shall ensure, in

¹¹ Revised Draft ERG Common Position on the approach to Appropriate Remedies in the ECNS regulatory framework

¹² http://www.erg.eu.int/doc/meeting/erg_06_33_remedies_common_position_june_06.pdf

particular, that the operator applies equivalent conditions in equivalent circumstances to other undertakings providing equivalent services, and provides services and information of the same quality as it provides for its own services, or those of its subsidiaries or partners'.

As the quality of a service is particularly difficult to observe for an NRA, an obligation according to Art 10 AD may be backed by an obligation of transparency according to Art 9 AD. This may be done in the form of an obligation to offer service level agreements (SLAs) and periodically report key performance indicators to the NRA and where appropriate to other operators. Such key performance indicators could be reported for services provided to other operators as well as for self-provided services, to monitor compliance with the non-discrimination obligation."

237 Het document wijdt overigens in punt 5.2.5.4 een volledige paragraaf aan de KPI's:

"One effective means of direct verification of non-discrimination is the formulation and publication of appropriate key performance indicators (KPI), describing parameters such as provisioning times, repair times, percentage of circuits which work on installation and so on. KPIs are in particular likely to be necessary for the verification of service level agreements. As with internal reference offers, publication is preferable to provide confidence to market players in the efficacy of a non-discrimination remedy. A sensible degree of disaggregation will be appropriate, both to guard against subtle forms of discrimination and to allow unforeseen problems to come to light.

Costs will inevitably be incurred by the SMP player in setting up such a monitoring system although typically, the SMP player will need much of the information for its own management purposes. The ongoing maintenance costs are usually fairly low, however. NRAs will need to judge whether the likely benefits of such a system are sufficient to justify the initial and recurring costs."

238 Bovendien heeft de IRG in zijn "Principes inzake uitvoering en beste praktijken betreffende de ontbundeling van het aansluitnetwerk"¹³ in oktober 2001 (gewijzigd in mei 2002) een grondige studie verricht naar de kwesties in verband met het beheer van de kwaliteit, waarin die groep de verschillen tussen SLA's en KPI's als volgt uitlegt:

"Performance Management is a tool to control the agreed quality of level of the processes between the interfacing parties. Quality in this respect has to cover elements of correctness as well as timeliness. The term Service Level Agreement is rather confusing. In practice the term can both refer to an individual service level that is agreed upon, and

the formal agreement that comprise a whole set of these individual service levels. The term Service Level Agreement (SLA) is used only to indicate individual service levels corresponding with particular Key Performance Indicators (KPIs). A KPI identifies one critical success factor within a particular interface process. An individual SLA pins down the corresponding KPI on a certain value. While the KPI itself does not incorporate any norm, being merely a unity of measurement, the SLA states as accurately and clearly as possible which boundaries the actual measured performance should be in".

239 Het nut van de SLA's en de KPI's wordt dus ruimschoots benadrukt door het ERG en het IRG en het is dus op grond daarvan dat het BIPT ervoor heeft gekozen aan Belgacom KPI's op te leggen in het kader van de analyse van deze relevante markt.

240 Bovendien stelt ECTA, de Europese vereniging van alternatieve operatoren, elk jaar een rapport (scorecard) op waarin de werking van de Europese markten wordt onderzocht op basis van een vragenlijst die alle punten behandelt die absoluut in het regelgevingskader aanwezig moeten zijn opdat de markten op gepaste wijze kunnen functioneren. Elk antwoord op de vragenlijst krijgt een cijfer en alle antwoorden worden bijeengeteld. De vraag over de KPI's wordt als volgt behandeld:

"Question 41 examines whether the NRA has foreseen specific provisions to prevent non-price discrimination by imposing transparency obligations for internal contracts and service provisioning, publication of internal SLAs, use of KPIs, etc. A maximum score is given if the NRA has specific provisions for preventing discrimination on non-price terms (e.g., publication of internal SLAs, KPIs etc.). An interim score is given if rules are in place against non-price discrimination but these are not considered as sufficiently effective or limited to specific SMP access products. Zero is given if no such provisions exist".

241 Het BIPT is van oordeel dat de publicatie van kwaliteitsindicatoren voor een operator met een sterke machtspositie geen buitensporige kosten met zich brengt. Een operator met een sterke machtspositie beschikt immers al over het grootste deel van die informatie aangezien hij deze nodig heeft voor het beheer en de follow-up van zijn eigen SLA-overeenkomsten die van toepassing zijn op het niveau van de kleinhandelsdiensten die door zo'n operator geleverd worden. De publicatie van KPI's is bovendien een minder bindende maatregel dan dat een verplichting om dezelfde procedures toe te passen om intern en extern wholesalediensten te leveren ("equivalence of input") zou kunnen betekenen. De verplichting om KPI's te publiceren is dus geen onevenredige verplichting ten opzichte van de voordelen die een dergelijke publicatie voor de markt oplevert. Bovendien gaat het hier om het

¹³ Principles of implementation and best practice regarding LLU as decided by the Independent Regulators Group 18 October 2001 and amended in May 2002.

handhaven van een reeds eerder opgelegde verplichting zodat geen nieuwe software of procedures ontwikkeld moeten worden.

- 242 De performantie-indicatoren zijn een krachtig controlemiddel dat het mogelijk maakt na te gaan of er geen verschil in behandeling is tussen de “wholesale”-klanten van de operator en zijn eigen retailafdeling.
- 243 De Franse regulator ARCEP heeft een gelijksoortige argumentatie aangevoerd in zijn besluiten van 2005 met betrekking tot de referentieaanbiedingen van France Télécom voor de ontbundeling van het aansluitnet (05-0277) en de bitstreamtoegang (05-0280). Hij stelt meer bepaald dat *“les niveaux de qualité de service (délais de livraison, de réparation, taux de panne, délai de fourniture d’informations, etc.) annoncés dans les offres de gros doivent être compatibles avec les niveaux de qualité pratiqués, en particulier par France Télécom, sur les marchés de détail – cet objectif correspond notamment à l’obligation de non discrimination à laquelle est soumise France Télécom”* en dat *“les niveaux de qualité annoncés dans les offres de gros doivent être respectés par France Télécom, afin que les opérateurs alternatifs aient suffisamment de visibilité et puissent s’engager eux-mêmes sur des niveaux de service auprès de leurs clients.”* ARCEP zet die redenering verder door de tenuitvoerlegging van een systeem van stimulerende boetes te plannen en France Télécom te verplichten om maandelijks dienstkwaliteitsindicatoren te meten en te publiceren voor de wholesaleaanbieding. *“En second lieu, afin de s’assurer de l’effectivité du système d’incitation mis en place par France Télécom et de vérifier que les niveaux de qualité de service de l’offre de gros sont non discriminatoires par rapport à ce que France Télécom propose à ses propres services sur les marchés aval, l’Autorité estime nécessaire que l’opérateur mesure et publie mensuellement des indicateurs de qualité de service pour l’offre de gros, ainsi que pour les offres aval correspondantes.”*
- 244 Door de transparantie die ze op de markt creëren, moedigen de performantie-indicatoren de operator die ertoe is verplicht aan om de kwaliteit van zijn diensten te behouden en/of te verbeteren en stimuleren ze hem om zijn verplichtingen inzake non-discriminatie tussen zijn wholesaleklanten en zijn retailafdeling na te leven.
- 245 OFCOM is eveneens van mening dat het om een doeltreffend hulpmiddel gaat om de transparantie op de markt te versterken. De Britse regulator drukt zich als volgt uit¹⁴:

Although BT did not initially provide cost information as part of its response to the consultation, an assessment has subsequently been provided confidentially. Having

¹⁴ http://www.ofcom.org.uk/consult/condocs/bt_kpi/statement/statement_directions.pdf

analyzed the data provided, Ofcom is satisfied that the proposed requirements are not onerous, particularly when balanced against the benefits of transparency....

246 Om non-discriminatie te garanderen, is het belangrijk dat de potentiële nieuwkomers toegang hebben tot deze KPI's, wat niet het geval zou zijn als ze uitsluitend zouden worden gepubliceerd op een beveiligde site, met dus ook beperkte toegang. Zo kunnen de operatoren die van plan zijn om toe te treden tot de Belgische markt, gedetailleerde informatie inwinnen over de kwaliteit van de wholesalediensten die ze kunnen verwachten van Belgacom en zo met kennis van zaken hun interconnectiebeslissingen nemen¹⁵.

4.5.3.3 Transparantieverplichting ten aanzien van de evolutie van het Belgacom-netwerk

4.5.3.3.1 Beschrijving van de verplichting

247 Belgacom moet de alternatieve operatoren te gelegener tijd volledige en actuele informatie verschaffen omtrent de omschakeling van zijn netwerk naar een nieuwegeneratienetwerk, voor alle aspecten met betrekking tot de spraakconnectiviteit en de gerelateerde diensten. Die informatie behelst met name de omschakelingsplanning, de technische specificaties, de gevolgen voor de spraakconnectiviteit, enz.

248 Voor de nadere uitwerking van deze verplichting, wordt verwezen naar de verplichting "Transparantie omtrent de toekomstige netwerkontwikkelingen" in het BIPT-besluit van 10 januari 2008 met betrekking tot de impact van next generation networks "NGN" en next generation access "NGA" op de breedbandmarkten.

249 Aangezien de sluiting van de klassieke PSTN/ISDN-telefooncentrales de migratie van de klanten met zich meebrengt naar diensten van het type spraakconnectiviteit en dus leidt tot een eventuele uitfasering van CS/CPS, moet Belgacom het BIPT en de sector op zijn minst een jaar van tevoren een programma van dergelijke gehele of gedeeltelijke sluitingen verstrekken zodat de CS/CPS-telefoonoperatoren de tijd hebben om hun klanten een alternatieve oplossing voor te stellen. Elke alternatieve operator zal – tegelijkertijd – de lijst krijgen van zijn klanten die betrokken zijn bij de sluiting.

¹⁵ Besluit van de Raad van het BIPT van 27 februari 2008 ter aanvulling van de besluiten met betrekking tot de analyse van markten 1,2,8,9 en 10 (nummering van de Aanbeveling van 2003) wat betreft de indicatoren inzake kwaliteit van dienstverlening (KPI – Key Performance Indicators), p.4.

4.5.3.3.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

250 De technologische evolutie naar een nieuwegeneratienetwerk kan vergaande gevolgen hebben voor de andere netwerkexploitanten die gebruikmaken van het Belgacom-netwerk. Tijdig toegang hebben tot relevante informatie is noodzakelijk om de migratie doeltreffend voor te kunnen bereiden maar ook om te vermijden dat de SMP-onderneming van deze migratie misbruik maakt om haar concurrenten in de problemen te brengen.

251 Deze toegangsverplichting betekent geen disproportionele bijkomende werklast voor Belgacom aangezien het hier grotendeels gaat om het geven van intern beschikbare informatie. In die zin kan die informatieverstrekking dan ook verantwoord worden vanuit het streven naar interne non-discriminatie.

4.5.3.4 *Transparantieplichting ten aanzien van de planning van de ontwikkeling van de offerte met betrekking tot spraakconnectiviteit*

4.5.3.4.1 *Beschrijving van de verplichting*

252 Uiterlijk een maand na de publicatie van dit besluit, zal Belgacom aan het Instituut en aan de sector een geraamde planning meedelen waarbij rekening wordt gehouden met de opgelegde verplichtingen. Deze planning zal worden geüpdatet telkens wanneer een ontwikkeling in het project wordt ontdekt waardoor de ene of de andere datum onzeker wordt. Daarin zullen ten minste de belangrijke milestones staan met ten minste de datum van de keuze van de codec en van de signalisatie, van de definitie van de signalisatiesequenties, van de definitie van de XML- (of andere) sequenties van de informatie-uitwisselingen, van de publicatie van het eerste ontwerp van het referentieaanbod, begindata van de tests en de datum van ingebruikneming.

253 Het aanbod zal operationeel moeten zijn bij de installatie van de eerste “access gateway” volgens het non-discriminatiebeginsel. Deze verplichting is redelijk omdat Belgacom nog maar in het prille stadium zit wat de retailmarkt betreft en het de twee processen volmaakt parallel kan ontwikkelen.

4.5.3.4.2 *Rechtvaardiging en evenredigheid van de verplichting*

254 Een dergelijke planning is noodzakelijk opdat de concurrerende operatoren de noodzakelijke ontwikkelingen in hun netwerken en systemen kunnen plannen. Zonder die planning zouden hun eigen ontwikkelingen niet kunnen worden gepland

wegens onduidelijkheid over de datums waarop synchronisatie met de ontwikkelingen van Belgacom mogelijk is.

4.5.4 Gescheiden boekhouding ten behoeve van spraakconnectiviteit (1a)

4.5.4.1 Beschrijving van de verplichting

- 255 Artikel 60 van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt: "*Het Instituut kan, volgens de nadere regels bepaald door de Koning, en overeenkomstig artikel 55, §§ 3 en 4/1, het voeren van gescheiden boekhoudingen voorschrijven met betrekking tot alle activiteiten die met toegang verband houden en waarvoor de operator over een sterke machtspositie beschikt*". Het BIPT neemt zich voor om een verplichting inzake gescheiden boekhouding op te leggen op basis van de aanbevelingen van de ERG.
- 256 De verschillende netwerkactiviteiten moeten van elkaar worden gescheiden, met elk een exploitatierekening, voorgesteld met behulp van het model en volgens de methode die door de Koning worden gespecificeerd overeenkomstig artikel 60, § 1, tweede lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie.
- 257 Belgacom zal, nog altijd met behulp van het model en volgens de methode die door de Koning worden gespecificeerd overeenkomstig artikel 60, § 1, tweede lid, van de wet betreffende de elektronische communicatie, de diensten voor het verlenen van spraakconnectiviteit boekhoudkundig moeten scheiden van de overige diensten.
- 258 Het transparantiebeginsel impliceert ook dat Belgacom onderworpen is aan een verplichting tot bekendmaking van informatie omtrent de kostentorekening en de gescheiden boekhouding. Artikel 60 van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt: "*Het Instituut kan onder meer van een verticaal geïntegreerde onderneming eisen dat deze opening van zaken geeft over haar interne groothandelsprijzen en verrekenprijzen, onder andere om ervoor te zorgen dat van de niet-discriminatievoorschriften als bedoeld in artikel 58 nageleefd worden of om, zo nodig, onrechtmatige kruissubsidiëring te voorkomen*".¹⁶ Als die elementen niet transparant zijn, is het moeilijk om de naleving van het niet-discriminatiebeginsel te verifiëren, met name wat betreft de spraakconnectiviteit.

¹⁶ Artikel 9, § 1, van de Toegangsrichtlijn bepaalt: "De nationale regelgevende instanties kunnen overeenkomstig artikel 8 verplichtingen inzake transparantie met betrekking tot interconnectie en/of toegang opleggen op grond waarvan exploitanten nader genoemde informatie, zoals boekhoudkundige informatie, technische specificaties, netwerkkenmerken, eisen en voorwaarden voor levering en gebruik, alsmede tarieven, openbaar moeten maken".

259 In het ontwerpbesluit van 29 juni 2006 “*betreffende de nadere regels inzake de verplichting tot het voeren van gescheiden boekhoudingen die SMP operatoren dienen in acht te nemen (toepassing en uitvoering van artikel 60 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie)*” staat uitgewerkt beschreven hoe Belgacom moet voldoen aan de onderhavige verplichting.

260 Deze verplichting geldt voor de markt voor laagcapacitaire aansluitingen.

4.5.4.2 Verantwoording en evenredigheid van de verplichting

261 Een gescheiden boekhouding tussen de netwerkactiviteiten (toegangsnetwerk, interconnectienetwerk) van Belgacom en de retaildiensten is van essentieel belang. Zonder een verplichting tot gescheiden boekhouding zou het onmogelijk zijn om de naleving te controleren van de tariefverplichtingen en het niet-discriminatiebeginsel, met name tussen de interne wholesaleprijzen en verrekenprijzen. Tevens zou het niet mogelijk zijn om de verplichtingen inzake kostenbasing te controleren, omdat de kosten van de wholesalebranche "netwerk en verrichtingen" van de operator met een sterke machtspositie niet van zijn retailactiviteiten gescheiden zouden zijn.

262 De gescheiden boekhouding maakt het tevens mogelijk om het uitblijven van onrechtmatige kruissubsidiëring te verifiëren.

4.5.5 Prijscontrole en kostentoerekening ten behoeve van en spraakconnectiviteit

263 Artikel 62, § 1, van de wet betreffende de elektronische communicatie bepaalt: "*Het Instituut kan, overeenkomstig artikel 55, §§ 3 en 4/1, en wanneer bovendien uit een marktanalyse blijkt dat de betrokken operator de prijzen door het ontbreken van werkelijke concurrentie op een buitensporig peil kan handhaven of de marges kan uithollen ten nadele van de eindgebruikers, op het gebied van toegang verplichtingen inzake het terugverdienen van kosten opleggen, inclusief onder meer verplichtingen inzake kostenoriëntering van prijzen en kostentoerekeningssystemen inzake kosten van een efficiënte operator*".

264 Het BIPT wil een prijzencontrole introduceren voor de spraakconnectiviteit.

4.5.5.1 Beschrijving van de verplichting

265 De tarieven voor spraakconnectiviteit moeten gebaseerd zijn op een bottom-up-model.

266 Belgacom zal:

- 266.1 zijn tarieven voorafgaand ter goedkeuring moeten voorleggen aan het BIPT; de tarieven zullen worden opgenomen in het referentieaanbod;
- 266.2 overeenkomstig artikel 62, § 2, van de wet betreffende de elektronische communicatie aan het BIPT alle elementen moeten meedelen aan de hand waarvan het BIPT de naleving van de tariefverplichtingen kan controleren;
- 266.3 overeenkomstig artikel 62, § 1, van de wet betreffende de elektronische communicatie, een kostentoerekeningsmodel toepassen dat beantwoordt aan de voorwaarden die het BIPT bepaalt in verband met de algemene principes, de kwaliteit van de informatie, de toerekenings- en evaluatieregels, de documentatie, de beschrijving en de controle van het kostentoerekeningssysteem, alsook de na te leven termijnen. Zonder gepast kostentoerekeningssysteem zou het immers moeilijk zijn om de verplichtingen inzake non-discriminatie en kostenbasering te controleren. Die voorwaarden staan beschreven in het besluit van 22 augustus 2007 betreffende de uitvoering van de verplichting voor Belgacom om een kostentoerekeningssysteem in te stellen. Tevens is het van essentieel belang over een middel te beschikken waarmee kan worden geverifieerd of Belgacom dat systeem naleeft. De naleving van het kostentoerekeningssysteem kan op kosten van Belgacom worden gecontroleerd door een erkende bedrijfsrevisor die door Belgacom wordt aangewezen.

4.5.5.2 Verantwoording en evenredigheid van de verplichting

267 Sedert de eerste maatregelen voor de liberalisering van de markt, is de kostenbasering een van de basisprincipes inzake interconnectie met het netwerk van Belgacom. Uit de dominantieanalyse is gebleken dat de concurrentie op de markten voor toegang tot het openbare telefoonnetwerk nog onvoldoende ontwikkeld is. Zonder die verplichting kan de kans niet uitgesloten worden dat alternatieve operatoren toch niet kunnen toetreden tot deze markten, omdat de diensten voor spraakconnectiviteit weliswaar beschikbaar zouden zijn, maar aangeboden worden op tariefvoorwaarden die de alternatieve operatoren onvoldoende economische ruimte zouden laten ten opzichte van de activiteit van de verticaal geïntegreerde operator met een sterke machtspositie. Zonder kostenbasering zou Belgacom, veruit de belangrijkste leverancier van diensten voor spraakconnectiviteit, immers in staat

zijn om de prijs van die diensten zo hoog te zetten dat zijn afnemers onvoldoende economische ruimte hebben om rendabel te kunnen concurreren op de downstream retailmarkt.

268 Omdat het berekenen van de kostprijs van deze wholesaledienst sterke overeenkomsten vertoont met het berekenen van de kostprijs van breedbandtoegang, zal het opleggen van de tariefcontrole voor de operator met een sterke machtspositie geen onevenredige ontwikkelingskosten teweegbrengen. Immers, het voornaamste verschil is de aansluiting op een andere poort van de betreffende DSLAM.

5 HANDTEKENINGEN VAN DE RAAD

A. Desmedt
Lid van de Raad

C. Cuveliez
Lid van de Raad

C. Rutten
Lid van de Raad

L. Hindryckx
Voorzitter van de Raad